

Laukam ir acis, mežam – ausis: putnu lauka kursi Latvijā 2018. gadā

OSKARS KEIŠS, ANDRIS DEKANTS, IVO DINSBERGS
oskars.keiss@lu.lv

Vācu sakāmvārdu par lauku un mežu lieliski vizualizējis nīderlandiešu (mūsdienās viņa dzimtā province atrodas Beļģijā) mākslinieks Hieronīms Bošs (*Jheronimus Bosch*) savā sirreālajā gleznā ar tādu pašu nosaukumu¹. Par to, ka laukam ir acis, bet mežam – ausis, var pārliecināties LOB organizētajos lauka kursus putnu noteikšanā. Garantējam Boša cienīgu sniegumu.

2018. gads bija jau piektā sezona, kad Latvijas Ornitoloģijas biedrība, sadarbojoties ar Nord Universitāti (*Nord Universitet*), Latvijā rīkoja putnu noteikšanas lauka kursus eksāmenam Norvēģijas universitātes putnu noteikšanas interneta vietnē (www.birdid.no). Jāatgādina, ka šī vietne ir pieejama arī latviski, un par sekmīgi nokārtotu eksāmenu dalībnieks saņem T-kreklus un 15 kredītpunktus, kurus var izmantot studijās jebkurā Norvēģijas augstskolā un tajās augstskolās, kurām ir sadarbības līgums ar Nord Universitāti.

Tatjana Joničonoka, kaprāle: “Nopietna interese par putniem man radās pirms 2,5 gadiem, kad atnācu dienēt uz Gaisa spēkiem. Militārajā lidlaukā “Lielvārde” bija nepieciešams cilvēks, kurš nodarbotos ar putnu un citu dzīvnieku kontroli aviācijas risku mazināšanai. Mani

Foto: M. Stūrītis

Putnu mācības un slidināšanās pie Engures ezera.

ieinteresēja piedāvājums, jo pēc izglītības esmu vides inženiere un tieši tajā laikā meklēju kārtējo dzīves izaicinājumu. Protams, jo vairāk es darbojos savā specialitātē, jo vairāk man radās jautājumu par putniem, to uzvedību, klātbūtnes iemesliem un citām svarīgām lietām, kuras ietekmē lidojumu drošību. Patstāvīgi mācīties atpazīt putnu sugas bija diezgan grūti, man vieglāk šķiet apmeklēt kursus un mācīties pie profesionāļiem. Daudz zināšanu esmu smēlusies no savas kolēģes Dzintras Guļānes, kas bija pirmā putnu un citu dzīvnieku kontroles speciāliste Starptautiskajā lidostā “Rīga”, bet ar to nepietika. Meklējumi aizveda mani uz LOB interneta vietni, kur arī uzzināju par teorētiskajiem un praktiskajiem putnu noteikšanas kursiem. 2016. gadā esmu bijusi dalībniece teorētiskajosursos un šogad uzdrīkstējos pieņemt putnu noteikšanas lauka kursus. No desmit piedāvātajām sesijām biju izvēlējusies septiņas. Kurss sākās marta beigās un noslēdzās jūlija sākumā, tas ļāva apmācāmajiem

Foto: I. Orlova

iemācīties maksimāli daudz putnu sugu un izvēlēties sev piemērotas vietas un laikus. Uzreiz vēlos pieminēt, ka sesiju vietas un laiki ir izvēlēti tā, lai aptvertu tās putnu sugas, kuras var sastapt konkrētajā vietā un laikā. Šogad mums ļoti paveicās ar laikapstākļiem, nevienu reizi nesanāca izmirt, daba priecēja mūs ar siltumu un saulīti, varēja izbaudīt ne tikai pašu apmācības procesu, kas sastāvēja no pārgājieniem un braucieniem, aktīvas putnu balsu klausīšanās un atpazīšanas, un, protams, testiem, bet arī atpūtu dabā, patīkamu un jautru kompāniju, jaunu vietu apmeklējumu. Kursu laikā sanāca paceļot pa Latviju, pavērot un paklausīties putnus Alūksnē, Ropažos, Litenē, Vestienā, Engures un Papes Ornitoloģisko pētījumu centrā. Katra vieta ir unikāla, katrā sesijā bija iespēja ieraudzīt un sadzirdēt jaunas putnu sugas. Liels paldies kursu pasniedzējiem un jauniešiem, kuru zināšanas ornitoloģijā pārsteidza mani jau pirmajā tikšanās reizī, tas iedvesmoja un motivēja visu kursu laiku.”

¹ Sk. <https://blog.smb.museum/hieronimus-bosch-das-feld-hat-augen-der-wald-hat-ohren/>

Foto: P. Jakušonoks

Foto: A. Kalniņa-Stūrīte

Foto: M. Stūrītis

Sārtgalvītis Ropažos.

Dr. art. Ieva Tihovska:

“Es pieteicos putnu lauka kursiem, jo gribējās biežāk un mērķtiecīgāk būt dabā. Putnus jau agrāk biju sākusī mācīties, taču, Rīgas savanģotai, daudz kas bija aizmirsies. Un šie kursi bija daudzkārt vērtīgs un aizraujošs laiks. Iespēja doties dabā kopā ar ornitologiem, kas pamana, pastāsta, palīdz atšķirt un atcerēties – pacietīgi, arī septīto reizi pēc kārtas. Atšķirībā no lekcijām, lauka kurss daudz mācījāmies balsis, jo ne vienmēr dzīvē veiklos spārnaiņus izdodas kārtīgi apskatīt. Toties biežāk sastopamās sugas var tiešām labi apgūt, jo kursu laikā tās izdodas novērot dažas reizes. Un katrs var mācīties savā tempā – tik, cik šobrīd spēj aptvert un iegaumēt. Kāds asinās jau esošo bagātīgo putnu vērošanas pieredzi, kāds pēc kursiem varēs radus un draugus apgaismot par žubīti un lauku balodi, kāds būs iemācījies visus ļauķus pēc balsīm atšķirt, kāds būs veltījis agrākās rīta stundas sava putnu saraksta papildināšanai, kāds būs redzēto piefiksējis krāšņās fotogrāfijās. Iemācīto ikreiz pārbaudījām treniņuzdevumos – gan skaņu ierakstu testos, gan putnu pamanišanas “piecminūtēs”. Taču kursi nebija tikai intensīvs putnu pazišanas treniņš. Tas bija arī labi pavadīts laiks interesantās sarunās par putniem un ne tikai. Kursu norises vietas – katra savā ziņā īpaša. Vienā saimnieks izrāda un izstāsta apkārtnes vēsturi. Cītur vakarā pirts. Došanās putnot ar Gulbenes–Alūksnes bānīti. Iespēja iepazīt sadzīvi leģendārajās Engures un Papes ornitoloģiskajās bāzēs. Daudz iespaidu un sajūta, ka gribētos šajosursos iet vēlreiz. Vai turpināt pamanīt un mācīties putnus kādā citā veidā.”

Miks Stūrītis, uzņēmējs:

“*Bird ID* lauka putnu kursi Oskara Keiša, Andra Dekanta un viņu palīgu vadībā ir lieliska iespēja iemācīties putnu balsis, sākot no agra pavasara, kad lielākā daļa migrējošo putnu vēl nav atlidojuši vai tik tikko ir sākuši dziedāt. “Ēters” tad vēl ir samērā tīrs un iesācējiem vieglāk orientēties, kas ir kas. Ar katru nodarbību piepulcējas jaunas sugas, un nekas nevar atsvērt pieredzējuša putnu pazinēja padomu situācijā, kad atkal nav skaidrs, kas tieši dzied “tajā mazajā eglītē”. Papildus putniem – lieliska iespēja satikt interesantus, līdzīgi domājošus cilvēkus un redzēt, kā pavasaris pārņem Latviju, sākot no marta beigu saliem līdz jūnija pirmajiem karstumiem.”

Mācies putnus arī turpmāk

Ja varat nosaukt visas Latvijā sastopamo zīlišu sugas, bet vairākumu nepazīstat pēc balsis, šie kursi pavasarī ir domāti jums. Ja nezināt, ka Latvijā ir sastopamas ne tikai lielā un zilzilīte, bet arī citas, – vispirms dodieties uz LOB putnu noteikšanas lekcijām Rīgā rudenī un ziemā. Sekojiet līdzī informācijai www.lob.lv. Uz tikšanos!

Foto: R. Šimanis

Dzērve Engures ezerā.

Summary

The field has eyes, the forest – ears: bird field courses in Latvia in 2018 /Oskars Keišs, Andris Dekants, Ivo Dinsbergs/ 2018 was the 5th season of Latvian Ornithological Society organized bird field courses “BirdID” (www.birdid.no) in cooperation with Nord University.

